ſarium recitand m adſtrinxit, ut Sanctiſſimæ Virginis ope Filium obtineret. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Generalis Idea fructus, quem S. Dominicus peperit Eccleſiæ.

Quis fando aſſequi poſset fructum, quem S. Dominicus ex ſuis laboribus hauſit? Reſtituit Sacramentorum uſum, Eccleſiaſticorum jejuniorum obſervantiam, quorum jam jam conſuetudo perierat; Eccleſias, Templa, & aras jam dirutas, & everſas inſtauravit. Et ſicuti in omnibus regionibus, ubi hæreſis ſedem fixerat, ibi moleſtas reliquit reliquias, tabidum frumentum, & corruptionis colluviem, quæ brevi ſuam efflaſset improbitatem: iterum initium deſumendum fuit ad illos in primis fidei rudimentis edocendos, & confirmandos in fide, quam a ſuis patribus receperant. In hoc opere ſanctiſſimo Eccleſiæque perutili, Sanctus hic vir viſus eſt potens opere, non ſecus ac exemplo, quoniam Deus Miſſionem illius quamplurimis probabat miraculis, ac inter cetera mortui tres variis in occaſionibus ſuſcitati tantam vim compararunt Verbo Dei, quod prædicabat, ut hoc fuerit argumentum ad fidem adhibendam omnibus illis veritatibus, quas annuntiabat, atque inde juſtiſſima hæc illatio hauriebatur: Hiccine vir adeo potens verbis, & operibus aliud ne poſset annuntiare, quam veritatem? Et Deus verba illius miraculis comprobaret adeo inſignibus, niſi ille Dei verbis, & nomine loqueretur? Hac mente ille ordinem inſtituit ſuum, cujus finis, & munus eſt prædicare Dei Verbum, qui quidem rivus eſt, per quem veritates ingrediuntur in animum, & ſine quo mundus quamprimum in tenebras priores reverteretur, ex quibus illum divina eduxit prædicatio, & brevi non agnoſceret amplius vias ſalutis quas nonniſi per illud verbum didicit. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Ejuſdem argumenti continuatio.

Vere dicere poſſumus, inſignem fructum, quem S. Dominicus attulit Eccleſiæ extitiſſe, quodammodo facere, ut facies mutaretur, eradicando vitia, & ſcelera, & omnes adducendo ad vitæ genus ſanctioris. Profecto ſi uno ex hoc loco dumtaxat commendabilis eſſet S. iſte, dici ſemper poſset egregium eorum exemplar, quos Deus ad hoc munus appellat; quoniam peccatoris converſio, vitæ mutatio, caritatis progreſſus ac chriſtianæ perfectionis acceſſio ſunt fructus, quem Verbi Miniſter ſibi ante cetera debet proponere. Sed quis narrare poſset fructum, quem hac in re protulit S. Dominicus eo ſæculo, quo per caritatis teporem fere generalis iſta corruptio omnia longe, lateque vaſtaverat? Dicere audeo, opus fuiſse, ut S. hic vir prorſus novum inſtitueret Chriſtianiſmum, quandoquidem ne minimum quidem ſupererat veſtigium illius, qui in primæva vigebat Eccleſia: eos enim numerare, quos ad vitam mutandam adegit, & in quorum corde accendit Caritatis ignem, quem Deus in terram adoptaverat; hoc Deo uni compertum eſt. *Idem.*

Sancti hujus miracula multum ad Populorum converſionem profuerunt.

Quod S. Dominicus fortiter Fideles perſuaſerit, & hæreticos convicerit, nemo unus dubitat; quoniam adjecit miraculorum ſplendorem, bonorum operum Sanctitati & veritatem potentia fulciens mortem ipſam coegit, ut Evangelicæ veritati teſtimonium perhiberet. Nimis magnificum eſt miraculum, ita ut non ſit prætermittendum; & quoniam magnam habet ſimilitudinem cum eo quod olim Salvator operatus eſt in Judæa, utriuſque circumſtantiæ ſunt conferendæ. Ille in quo contigit ejuſdem erat conditionis, & in eodem ætatis flore, quo Lazarus: Mors quidem illius non fuit naturalis, ſed ejus violentia miraculo famam adjecit. Cum adoleſcens hic paullo vehementius igneum agitaret equum, cui inſidebat, in terram dejectus, miſere perit. Triſte hoc nuntium ſtatim eſt perlatum ad avunculum qui erat ſanctæ Eccleſiæ Cardinalis, cum quo tunc forte de rebus maximi momenti agebat S. Dominicus. Non minus miſeratione affectum fuit Sancti hujus hominis cor, quam avunculi, & ille ſecutus caritatis motus, quæ in Sanctis non eſt iners, ut in ceteris vulgo feſtinus ſe eo contulit, ubi extinctum jacebat cadaver. Extulit tunc in Cælos oculos, & fuſis aliquot lacrimis, emiſit ſuſpirium; mox vocem attollens, quemadmodum fecerat Salvator, juvenem ſurgere juſſit. Surgit ad imperii vocem adoleſcens, ac per reſurrectionem ſuam perhibet teſtimonium nihil eſse impoſſibile hominibus, quibus Deus ſuam Sanctitatem, non ſecus ac potentiam impertiit. Miraculum hoc per urbem effuſum cumulum addit triumphis Dominici, omneſque peccatores convertit, qui verbis, operibuſque illius oculos, & aures obſtruxerant. Poterat ne Dominus aliquid hoc præſtantius efficere, quam mortem ipſam cogere, ut teſtimonium redderet verbo vitæ, quod annuntiabat? *P. Senault Oratorii Preſbyter.*

Zelus inexplebilis S. Dominici ſuadet illi florentis Ordinis inſtitutionem, ut illum perennet & poſt mortem ſuam immortalem relinquat.

Nihil replere poteſt inexplebilem S. Dominici zelum. Vellet habere corpora mille, totidem brachia, manus & vitas ad Dei gloriam, & animarum ſalutem impendendas. Vellet eſse ubique, ut omnibus Dei inimicis reſiſteret. Vellet in mundo ſubſiſtere donec mundus ſtaturus eſt, & quandiu Deus inimicos habebit ad eos conterendos. Hinc ſupplere cupiens poteſtati, quæ deerat ipſi, vitæ in ævum proferendæ, ut quamdam immenſitatis, atque æternitatis tribueret ſpeciem zelo ſuo, inſtituit religioſum Ordinem; cujus ſublimis ſcientia cum eminenti Sanctitate conjuncta erat deinceps futura ornamentum & præſidium Eccleſiæ contra inimicos illius. Hic ille ordo eſt, qui per antonomaſiam Ordo Prædicatorum appellatus, edidit Hyacinthos, Petros Martyres, Vincentios Ferrerios, Raymundos, & infinitum ſummorum virorum numerum, qui veluti Præcones Evangelici Dei Verbum in omnes terrarum partes nunciarunt; & qui armati virtute Sp. S. ubique omnes Eccleſiæ inimicos ſubverterunt, & confuderunt vitium, & impietatem. Etenim ubi viſi ſunt Concionatores S. Vincentio Ferrerio celebriores? Doctores Divo Thoma inſigniores? Thaumaturgi S. Hyacintho admirabiliores? Verbi Incarnati, ac Deiparæ Panegyriſtæ B. Henrico Suſone devotiores? quin ſingillatim verba faciamus de infinito numero virorum, ſcientia, & ſanctitate illuſtrium, Pontificum, Cardinalium, Præſulum, ac Doctorum, qui totidem Eccleſiæ lumina extiterunt; *Pater Texier.*

Fructus uberrimus, quem S. hic Patriarcha retulit in omnibus terris.

Sanctus Patriarcha per Ordinem ſuum non ſolum Catholicam Religionem tutatus eſt in Gallia, in Hiſpania, in Italia, Germania, Polonia; verum etiam Tartaros ad fidem vocavit, & in converſione Indiarum Orientalium æque ac Occidentalium ſe exercuit. Neque magno huic Sancto ſatis fuit Eccleſiam fulcire, ut nuper dictum eſt, per Ordinis inſtitutionem, quem Collegium Apoſtolicum poſſumus appellare, verum illam auxit Cœtu Virginum dicatarum amori Salvatoris, quæ glorioſo ſacrificio ſublimi huic ſtatui ſeſe devoverunt. Oculos circumferte ad extremas uſque terrarum plagas; numerate ſi licet, omnes aras extructas, cruces omnes poſitas, omnia Templa in terris Infidelium ædificata; recenſete, ſi vobis lubet, Martyres Sancti hujus Ordinis, qui pro fide mortem ſubierunt, & qui morientes alios ad Martyrium excitarunt: tot virginum millia, quæ ſancte inter Sancti Dominici, & Sanctæ Catharinæ Senenſis clauſtra vitam duxerunt; verbo, numerate, ſi poteſtis, omnia opera curis, ac laboribus Sanctæ hujus Religionis facta, & facienda, & dicite, hos eſſe fructus hujus arboris benedictionis, & omnes hoſce rivulos ad fontem ſuum eſſe reducendos, nempe ad Sanctum Dominicum. Etenim Sanctus hic Patriarcha quotidie adhuc operatur per manus ſuorum filiorum; quos animat ſpiritu ſuo, eoſque ſuis exemplis inflammat. *Idem.*

Quomodo & in quo Sanctū hunc imitari debeamus.

Cum S. Dominicus ſit in exemplum propoſitum non filiis ejus dumtaxat, ſed fidelibus omnibus, nobis adnitendum eſt, ut imitemur eum, noſmet ut illum potentes in operibus, & verbis efficiendo. Deus non omnes ad munus prædicationis evocat; ſed ſi minus convertere nobis negatur hæreticos, & infideles ſermonibus noſtris, poſſumus tamen cooperari ad converſionem eorum vitæ noſtræ exemplo; audeo enim dicere, hominem frugi, & cujus vita aliis eſt exemplo in civitate; hunc eſſe Concionatorem potentem operibus, ſi minus eſt verbis, & ajo etiam, illius pietatem, ac patientiam in adverſis, ejus eleemoſynas, & largitates eſſe eloquentes Sermones, qui evincunt, perſuadent, majoremque faciunt impreſſionem in ſpiritu, & corde, quam omnia verba, omneſque prædicationes. Hoc pacto quiſque, Sanctus Ambroſius ait, eſſe poteſt Apoſtolus domi ſuæ, & in ſua familia; hac ratione omnes poteſtis fieri particeps meritorum Apoſtolorum, & Prædicatorum, qui, ut inquit Scriptura, peculiari gloria in Cælis refulgebunt. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

PRO

PRO SANCTI BERNARDI
ALIQUOT ABBATIARUM FUNDATORIS PANEGYRICO.
MONITUM.

Tot ac tam mirabilia dici poſſunt de incomparabili S. Bernardo, ut ad illius elogium texendum, eademque in lucem proferenda non minor quam illius eloquentia requiratur. Profecto arduum eſt inſignis hujus viri encomium contexere, tum propter multitudinem virtutum, & heroicarum actionum illius, tam propter ſingulare cujuslibet meritum, quæ omnia unica oratione complecti, non minimi laboris eſt.

Quapropter in habendo delectu propoſitionis ad celebrandum elogium eximii iſtius Sancti primum cogitandum eſt, hunc duplici in ſtatu vixiſſe, in quibus inter eos, qui majori ſanctitate floruerunt, enituit. Primus quidem eſt Monachi, in quo præluxit exemplo illis omnibus, qui eo ſæculo floruerunt. Secundus vero fuit hominis e ſolitudinis latebris educti, & graviſſimis negotiis exerciti pro pace Eccleſiæ, & populorum, atque totius Chriſtiani mundi ſalute. Ad hæc ſumma capita referri poſſunt ea omnia, quæ dici poſſunt in laudem Sancti hujus viri, qui in utroque vitæ ſuæ ſtatu portenti, & miraculi loco habitus eſt. Ceterum modus ſibi conſtans, & admirabilis, quo obiit varia duplicis hujus ſtatus officia, quæ ſibi invicem adeo videntur oppoſita, ſuppeditabit morales ſenſus utiles, Religioſis quidem, ut ad altiſſimæ ſanctitatis faſtigium tendant, atque perveniant, ſæcularibus vero, qui aliqua auctoritate præfulgent, ut ſemet ſanctificent eo zelo, quem habere debent pro Eccleſiæ pace, & bono Religionis.

PARAGRAPHUS PRIMUS.

Varia Sermonum hujus Argumenti Syſtemata.

Fecit mirabilia in vita ſua. Eccli. 31.

I. Mirabimini fortaſſe Auditores, me audientes in ipſo Elogio Sancti illius, cujus hodie celebritatem recolimus, hoc uti principio: quod enim in illo tam proprium, & tam admirabile eſt, ut per hoc illum ſecernere velimus ab aliis Sanctis, in quibus juxta Sacrorum librorum fidem voluit Deus mirabilis apparere: *Mirabilis Deus in Sanctis ſuis.* (*Pſalm. 67.*) Numquid hoc aſſeritur propter miracula, quæ in gratiam illius operatus eſt Deus? Verum quidem eſt, neminem neque plura, neque majora effeciſſe. Elementa norant vocem ejus; morbi præſentiam illius ferre non poterant, & mors ipſa eidem reſiſtere non audebat. Tamen non ideo aſſero, illum *Mirabilia feciſſe in vita ſua.* Vita enim ipſius longe admirabilior eſt, quam ejus miracula, quorum fulgor perſtringit oculos eorum, qui omnia ſpectant ex ea tantum parte, qua ſenſus afficiunt. Ipſe olim de ſeipſo dicebat, in vita ſua monſtruoſum aliquod non deeſſe. *Clamat ad vos monſtruoſa vita mea*, & ſe eſſe quamdam veluti chimæram ſæculi ſui. *Ego enim quædam ſum chimæra mei ſæculi.* Traducamus in laudem illius verba, quibus utebantur, ut ſeipſum confunderet, & quod ille de ſe ipſo teſtatus eſt cum altiſſimæ humilitatis ſenſu, hoc ipſi dicamus ad exprimendos ſenſus obſervantiæ, atque venerationis, quos erga ipſum fovere debemus. Nihil magis portento ſimile vita S. Bernardi; quorſum autem? Tria id perſuadebunt: Pœnitentia, quam ſubiit, ſcientia, quam oſtendit, auctoritas quam exercuit. Hæc utique tria portentum ſapiunt in magni hujus hominis vita: *Clamat ad vos monſtruoſa vita mea.*

1. Pœnitentia, quam ſubiit; quia pœnitens fuit, quin peccator fuerit.

2. Scientia, quam oſtendit; quia doctus fuit, quin ſtuduerit.

3. Auctoritas, quam exercuit; quia omnia potuit in Eccleſia, quin habuerit characterem, cui Deus potentiam adnectit. En ſermonibus hujus ſynopſim. *Pater Martineau.*

II. *Collaudabunt multi ſapientiam ejus, & uſque in ſæculum non delebitur.* Eccleſiaſt. cap. 4. Fatendum eſt Deum, juſtum illum, ac fidelem remuneratorem virtutum ſervorum ſuorum, videri non ſine quadam oblectationis ſpecie alios aliis prætuliſſe, eos replendo uberioribus naturæ, & gratiæ muneribus, atque majori cum plauſu, & fulgore oſtentando. Hoc autem in glorioſo S. Bernardo veriſſimum eſſe innoteſcit; quoniam tota Doctorum ſcientia, totus Apoſtolorum zelus, totus Martyrum fervor, tota Confeſſorum pietas, tota Virginum puritas, ac tota Juſtorum ſanctitas pretioſum effecere cumulum gloriæ in Sancti hujus nominis ornamentum. Non igitur mirum eſſe debet, ſi in honorem illius canit Eccleſia: *Collaudabunt multi ſapientiam ejus*; cum enim in ſe conjunxerit omnes Evangelicæ Juſtitiæ characteres, os unum ſatis non eſt ad diverſa vitæ ipſius miracula celebranda; & omnia Sanctorum elogia in Panegyricam hujus Orationem ingredi oportet. In tanta igitur laudum copia noſmet coarctemus ad illum conſiderandum.

1. Tamquam firmum Eccleſiæ Patronum.

2. Tamquam ſeverum mundi Cenſorem.

3. Tamquam Fidelem ducem ad perfectionem. *Ex Specimine Orationum Panegyricarum.*

III. *Dedit illi ſcientiam Sanctorum: honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius.* Sap. 10. Cum Deus præter ordinem ex miſericordiæ ſuæ theſauris educit homines ad majorem Eccleſiæ ſuæ utilitatem, eoſque profert in lucem tenebrarum, & caliginis tempore, ut ſint Religionis Patroni, ac diſciplinæ reſtauratores, eos divina replet ſcientia, ut ipſi aliis lumina ſua valeant communicare. Adducit illos in maximam nominis celebritatem, propter quam ab hominibus in honore habentur, ut Verbo ſuo fiat acceſſio ponderis, & virtutis in ore illorum, & in eorum facta eas benedictiones effundit, per quas cognoſcitur Deus eſſe actionum ipſorum principium, ſicuti gloria ſua finis eſt. Hæc Dei erga Sanctos ſuos providentia palam in S. Bernardo emicuit. Inter barbariem, & ignorantiam repletus fuit ſcientia ſalutis, cujus dogmata fideliter & ſecutus eſt, & aliis tradidit. Tempore agitationis, atque tumultus vidit ſe divina Providentia ſublatum ſupra humanas Poteſtates cum jure cenſuræ, & correctionis in omnia regna. Denique glorioſi ejuſdem labores excepti fuere eventibus adhuc præſtantioribus, quibus factus fuit ſæculi ſui ornamentum, ſæculis vero ſubſequentibus admiratio. Quippe

1. Repletus fuit Scientia Sanctorum; *Dedit illi ſcientiam Sanctorum.*

2. Indutus fuit decore, & auctoritate Dei: *Honeſtavit illum.*

3. Dei benedictio effuſa eſt ſuper opera ejus: *Et complevit labores illius. Flechier.*

Tu autem, o homo Dei! Ad Timoth. 6. Si in humanis famuli nobilitas deſumitur a dignitate domini, cui famulatur, & a qualitate munerum, in quibus famulatur, haud ægre intelligitis aliquid eſſe magnum, & ſpectabile Regis vel Principis hominem eſſe, & vocari, quia nulli ſunt Domini majores illis, quos Deus ſuper ceterorum hominum capita ſuſtulit. Ut igitur ſecundum hanc regulam feramus judicium de merito, & gloria Sancti Bernardi, qui a nobis habendus eſt tamquam *homo Dei*, quæſo vos, ut ſerio conſideretis hoc nomen, & elogium non minus myſticum, quam illuſtre, multifariam deſumi poſſe ab illis, quos ipſi vocare conſuevimus homines Principum, & Regum terræ. Primum illi homines Dei nuncupantur, quibus contigit ad illum pertinere, vel propius ad illum accedere, quia ſeſe ejuſdem famulatui dedicarunt. Hujuſmodi ſunt Eccleſiaſtici & Regulares deſtinati ad eum, qui ipſi debetur, cultum adhibendum, ideoque a ceteris vulgo hominibus diſtincti ſunt, atque ſecreti. Secundo hoc appellantur nomine illi, qui Dei ipſius locum tenent, quemadmodum ille homo Principis dicitur, qui aliquo charactere auctoritatis, quo præfulget, eum repræſentat: & hoc in ſenſu Magiſtratus & illi omnes, qui aliquam legitimam poteſtatem receperunt, hoc nomine decorantur. Hic idem titulus poſtremo illis debetur, qui Regum ſuſtinent auctoritatem, ſicuti paſſim homines Regis appellantur, qui ad Regis Jura tuenda conſtituti ſunt. Tribus hiſce modis S. Bernardus hoc nomine hominis Dei per antonomaſiam meritus eſt nuncupari eo tempore, quo, non alio magis, mundus indiguit opera Sancti, qui hoc inſigniretur charactere. Fuit homo Dei, quia omnino ſe devovit cultui Dei in ſtatu Religionis, quem etiam reſtauravit, & regularem diſciplinam ad ſublimem perfectionis apicem evexit. Mox Dei locum tenuit, nomine illius præcipiens, ac diſponens, & exercens quaſi ſupremam auctoritatem in Eccleſia, quatenus Miniſter, Procurator, Legatus Dei, ejuſdem univerſa potentia ſuffultus, ut ubique Ordinem reſtitueret. Dei demum aſſeruit jura, gloriamque vindicavit impugnans hæreſes, vitia, & ævi ſui ſcelera immunia. Igitur Sanctum hunc conſiderabimus. IV.

1. In Cœnobio tamquam mortuum mundo, ut Deo tantum viveret, eique ſoli famularetur.

2. In Eccleſia, ubi de rebus maximis decernit ea cum auctoritate, qua ab uno tantum Deo poterat proficiſci.

3. In mundo erroribus, vitiis, & licentia corrupto, ubi intuebimur illum oppugnare, & expugnare inimicos Dei. Hoc erit elogii ipſius argumentum, & ſermonis partitio. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Omnibus omnia factus ſum, 1. ad Corinth. cap. 9. Hic mos V.

eſt

BIBLIOTECA CENTRAL

eſt Providentiæ, partiri Miniſtris ſuis, & verbi ſui præconibus talenta ſua, pro variis populorum neceſſitatibus; & pro munerum, ad quæ deſtinantur, varietate. Aliis quidem facultatem patrandi miracula, ut infideles ad J. C. fidem redigantur per prodigia, admirabileſque effectus, qui oculos eorum percellunt; aliis tribuit Prophetiæ gratiam, ut peccatores hortentur ad pœnitentiam, his oſtendentes ſupplicia, quæ ipſis intentantur a Deo, & quæ in tempus futurum illis proſpiciunt. Largitur aliis verbi donum ut acribus hortationibus impios revocent in viam virtutis, a qua receſſerunt. Sed dici poteſt in S. Bernardo gratiam omnia collegiſſe talenta, quæ aliis in pondere, & menſura impertiri conſuevit. Hic omnia ſimul eſt, Apoſtolus, Propheta, doctor; docet, prædicit, prodigia operatur; Illud vero in magno hoc viro admirabilius videtur, nempe

1. Hunc noviſſe ſimul conjungere, quæ videntur ſimul eſſe non poſſe, videlicet vitam ſolitariam cum muneribus Apoſtolatus.

2. Requiem contemplationis cum jugi actione, motuque non intermiſſo.

3. Profundam humilitatem cum maximis honoribus, ac dignitatibus. *Ex Specimine Orationum Panegyricarum.*

VI. Pro Panegyrici argumento deſumi poteſt hoc Recentis Auctoris cogitatum

1. Eccleſiæ unitas ſchiſmatibus.

2. Veritas ab hæreticis.

3. Sanctitas denique vitiis, & morum corruptione oppugnatur. Tria hæc monſtra S. Bernardi ævo inſurrexerunt, qui illa expugnavit vi zeli ſui, & gratia ſanctitatis.

VII. *Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus. Pſalm.* 138. Quamvis mirabilis ſit Deus in Sanctis ſuis, verum eſt tamen dicere, nunquam eſſe admirabiliorem, ac laudibus cumulatiorem, quam cum ad nominis ſui gloriam, & populi ſalutem præter Ordinem ſuſcitat viros quoſdam, qui modo latentes in ſecreto faciei ſuæ, modo de theſauris ſuis educti egrediuntur de tenebris ſolitudinis, ubi viventes adhuc erant ſepulti, ut in Eccleſiæ lucem prodirent ad divina conſilia adimplenda. Tunc enim ex rebus admirabilibus, quas operantur, dignoſcuntur audacia quædam lineamenta eruditæ manus, a qua fuere deſcripta. Tunc per myſticam virtutum coruſcantium, & obſcurarum commixtionem Patrem Cæleſtem glorificant varie pro varietate locorum, in quibus illos conſtituit; & adimpletur in ipſis quod Azarias cum ſociis optabant, petentes, ut lumen ſimul, ac tenebræ benedicerent illi. *Benedicite lux, & tenebræ Domino.*

Poſſumus S. Bernardum conſiderare

1. In Solitudine, quo illum deducit Deus, ut in latenti vita illum conſtitueret Sanctitatis, & virtutis portentum. Hoc in priori parte videbimus.

2. Dedit illum Eccleſiæ ſuæ Deus, ut in publica illius vita illum redderet ſcientiæ, & fortitudinis prodigium Hæc erit pars altera. *Elogia Hiſtorica.*

VIII. *Tanquam Prodigium factus ſum multis. Pſ.* 30. Gratia habet prodigia ſua, non ſecus ac natura, cum hoc tamen diſcrimine, quod prodigia, quæ in natura videntur, plerumque deformia ſint, & monſtruoſa, illis vero gratiæ ineſt quidam cæleſtis decor, qui eorum fulgorem præ ceteris rebus commendat. S. Bernardus revera fuit prodigium gratiæ, prodigium admirabile, non quidem ex primorum, ſed ex poſteriorum claſſe, & eodem in ſenſu, quo Deus ipſe hoc olim dixerat Ezechieli Prophetæ: *Portentum dedi te domui Iſrael.* (*Ezechiel. c.* 12.) Sanctus hic vir profecto fuit gratiæ prodigium tribus modis, qui tres hujus ſermonis partes conſtituent.

1. Fuit auſterus pœnitens, ſibique irreconciliabilis; ſed pœnitens admirabilis, quoniam fuit ſine crimine, licet non omnino ſine peccato.

2. Fuit Doctor ſublimis, & Oraculum Eccleſiæ, licet non ſtuduerit, neque operam navaverit ad humanas ſcientias addiſcendas.

3. Fuit Contemplationi deditus; nemoribus, ac ſolitudini natus; tamen nihilo ſecius ſimul fuit Arbiter generalis omnium Eccleſiaſticarum rerum; & fortaſſe Sanctus ad agendum, quam alius quilibet uſquam fuerit, aptiſſimus. *P. Texier.*

IX. Inſignis quæſtio eſt, ac ſæpius agitata, eamque D. Thomas variis in operum ſuorum locis illam proponit, utrum videlicet vita contemplationi dedita illi, quæ in actione verſatur, ſit præferenda. Graviſſimæ hinc, inde rationes pugnant; & quicumque æquum voluere in hac controverſia ferre judicium, maximas nacti ſunt difficultates. Hoc unum certiſſimum, & nequaquam dubitandum afferri poteſt, duplex hoc vitæ genus cum ſejunctum eſt habere ſuas perfectiones, ac defectus, commoda, & incommoda. Aliquid utrique deeſt, & ut hominis vita perfecta ſit, actionem ſimul, & contemplationem amplectatur oportet. Verum eſt quidem vitam contemplationi deditam, ſi illius natura ſpectetur, nobiliorem eſſe, puriorem, & directe nos adducere ad Deum. Sed ſatis non eſt Deum cognoſcere, ac illum ipſum tantum diligere; hæc una pars eſt vitæ Chriſtianæ, proximus amandus eſt, & caritas hæc activa eſt, tranſit ad manum, & in actione refulget. *Non diligamus verbo, neque lingua, ſed opere, & veritate.* (1. *Joann.*) Contemplativa caritas iſta Dei habita ratione, activa eſt; ratione vero proximi totam conſtituit Chriſtianæ Legis plenitudinem. *Plenitudo ergo legis dilectio eſt;* (*ad Rom.* 13.) ſed utraque ſimul jungenda eſt, & caritas ſeorſim ſumpta unam dumtaxat partem efficit. Liquet etiam quoſdam eſſe Spiritus contemplationi aptiores, & alios quibus majores ſunt ad agendum vires. Quidam pro ſolitudine facti videntur, alii vero in ſolitudine vivere non poſſunt; hi occupandi ſunt in negotiis, & in mundi commercio; ſicuti non deeſt ignis, qui in ſphera ſua prope cælum quieſcit; ſed ignis, qui in terra eſt adhæreſcit ſemper alicui materiæ, quæ illum occupat, ac nutrit. Dicamus veritatem, neque eos palpemus, qui contemplationi tantum ſe manciparunt, neque eos, qui in actione tantum ſubſiſtunt. Status vitæ eorum imperfectus eſt, & cum vellet Deus Sanctam numeris omnibus abſolutiſſimum perficere, illum educat in ſtatu contemplationis, eumque implicat in actionis operibus. Hoc fecit ipſe Dei Filius, hæ duæ ſunt partes vitæ illius. Contemplatio quidem in ſolitudine annorum triginta, actio vero tempore prædicationis: hæ duæ quoque ſunt partes vitæ S. Bernardi, quæ hunc Sermonem partientur.

1. Vixit in ſolitudine, ubi illuſtratus eſt puriſſimis luminibus altiſſimæ Contemplationis.

2. Verſatus eſt etiam in mundo, ubi admirabilia ejus opera eximiam ei gloriam pepererunt. Difficile eſt invenire hominem contemplationi magis deditum, & non minus arduum eſt invenire hominem operibus, & verbis potentiorem. *Sermo Manuſcriptus.*

PARAGRAPHUS II.

Fontes, unde peti poſſit copia ad has Concionum ſtructuras exornandas, & Auctores, qui hoc argumentum pertractant.

Antiqui Doctores.

SAnctus Thomas de Aquino *Tomo XVI.* habet ſermonem de S. Bernardo in feſtum ejuſdem diem.

Guillelmus Pariſienſis *in Propr. Sanct. ſerm.* 33. in Sermone hujus argumenti pro themate illa uſurpat verba: *Dilectus Deo & hominibus, cujus memoria in benedictione eſt*: ubi quatuor affert cauſas, propter quas Sanctus hic *dilectus Deo, & hominibus* fuerit, nempe puritatem, humilitatem, ſuavitatem, & amorem erga Deum.

Gerſon in Sermone habito in Sancti hujus honorem, deſumptis pro textu verbis illis: *Fulcite me floribus, ſtipate me malis. Cant.* 2. Non loquitur niſi de magno illius amore erga Deum.

Dionyſius Carthuſianus & ipſe habet ſermonem in laudem Sancti hujus, ubi exponit gratias, quibus ille cælitus cumulatus eſt, virtutes ejus, atque miracula, &c.

Canonizatio S. Bernardi ab Alexandro III. peracta, quæ invenitur ad calcem operum Sancti.

Vitæ Sancti hujus Scriptores.

Guillelmus Abbas ſcripſit S. Bernardi vitam in plura capita diviſam.

Bernardus Abbas *Bonæ vallis*, vitam illius pluribus capitibus comprehendit.

Gaufridus Monachus *Claræ vallis*, tertiam edidit vitam, prioribus nihilo ſtrictiorem. Adeſt & quarta ſuppreſſo Auctoris nomine. Hæ vitæ parum inter ſe diverſæ fideliter narrant quidquid pertinet ad virtutes, & res præclare geſtas ab hoc Sancto; quas ſi conſulere velis, invenies ad calcem Operum Sancti.

P. Theophilus Renaudus Nono ſuorum operum tomo in tractatu, cui titulus: *Trias fortium*, prolixum habet ſermonem de S. Bernardo, ubi colligit quidquid dictum eſt ſub titulo, & Symbolo *Apis Gallicæ.*

Hermant in hiſtoria inſtitutionis Ordinum Religioſorum habet compendium vitæ Sancti hujus.

Aſcetici libri.

P. Novet in vita Jeſu in ſanctis ſuis Meditatione pro die Auguſti 20. ubi loquitur ſolum de illius devotione erga Verbum Incarnatum, & Sanctam illius Matrem, cujus Devoti nomen ſibi promeruit.

P. Haineuve ſub finem tertiæ partis Meditationum ſuarum in vitam J. C. latius differit de Sancti hujus devotione; verum ſimul addit actiones ejus præcipuas.

Concionatores recentiores.

P. Mabillon in Præfatione operum S. Bernardi præclarum habet elogium Scriptorum Sancti.

Flechier in Panegyricis unum habet hujus argumenti.

Biroat in tertio Panegiricorum volumine.

P. Senault Presbyter Oratorii tomo tertio.

P. le Jeune ex Oratorio in quarto Sermonum ſuorum volumine.

Augier tomo 1. actionum publicarum.

P. Texier tomo 2. Panegyricorum.

In Elogiis hiſtoricis tomo tertio, unum hujus argumenti reperies.

Auctor Sermonum in omnia argumenta, tomo tertio Panegyricorum.

Auctor Sermonum Chriſtianorum tomo tertio.

P: Odet d'Alliet tomo 1. Panegyricorum.

P. Duneau tomo 2. Panegyricorum.

In Orationum panegyricarum ſpecimine tres ſunt Synopſes, vel compendia Sermonum hujus argumenti.

Si quis collectanea cupiat hujus argumenti, conſulat P. Theophilum Renaud, & Auctores vitæ Sancti hujus, quos memoravimus.

PA-

PARAGRAPHUS III.

Loci, Exempla, Applicationes Scripturarum huic argumento.

Loci, qui applicari poſſunt aliquibus virtutibus, vel actionibus Sancti.

INvenit eum Dominus in terra deſerta, in loco horroris, & vaſtæ ſolitudinis; circumduxit eum & docuit, & cuſtodivit, quaſi pupillam oculi ſui. Deuteron. 32.

Dedit illi Scientiam Sanctorum; honeſtavit illum in laboribus, & complevit labores illius. Sapient. 10.

Juſtum deduxit Dominus per vias rectas. Sap. 10.

Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & invenies gratiam coram Deo, quoniam magna potentia Dei ſolius, & ab humilibus honoratur. Eccli. 3.

Si Dominus magnus voluerit, ſpiritu intelligentiæ replebit illum, & ipſe tamquam imbres emittet eloquia ſapientiæ ſuæ. Eccli. 39.

Ipſe palam faciet diſciplinam doctrinæ ſuæ, & in lege teſtamenti gloriabitur. Ibidem.

Collaudabunt multi Sapientiam ejus, & uſque in ſæculum non delebitur. Ibidem.

Sapientiam ejus narrabunt gentes, & laudem ejus enunciabit Eccleſia. Ibidem.

Ab altitudine diei timebo. Pſalm. 55.

Superbum ſequitur humilitas, & humilem Spiritu ſuſcipiet gloria. Proverb. 29.

Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. Matth. 5.

Omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur. Luc. 18.

Nemo poterat reſiſtere Sapientiæ, & Spiritui, qui loquebatur. Act. 6.

Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo. 1. Cor. 9.

Mortificationem Chriſti in corpore noſtro circumferentes, ut vita Chriſti manifeſtetur in nobis. 2. Cor. 4.

Omnes autem invicem humilitatem inſinuate. Petri 5.

Fratres, obſecro vos, ut digne ambuletis in vocatione, qua vocati eſtis. Epheſ. 4.

Ut non ſimus fluctuantes omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in aſtutia ad circumventionem erroris. Ibidem.

Zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt ſuper me. Pſalm. 68.

Quis confirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror? 2. Corinth. 11.

Filioli, quos iterum parturio, donec formetur in vobis Chriſtus. Ad Galat. 4.

Nonne qui oderunt te, Domine, oderam, & ſuper inimicos tuos tabeſcebam? Pſalm. 38.

Exempla, & figuræ ex Sacris Scripturis deprompta.

S. Bernard. cum Patriarchis, & Prophetis veteris teſtamēti collatus.

MOs eſt inveniendi in Sancto unum dumtaxat peculiarem ejus characterem cum virtutibus communibus, quibus exornatur. Non omnia ſunt ſingularia, atque inaudita in omnibus; Deus quippe dona ſua dividens, ſingulis tribuit, quod ipſi libet. Sed S. Bernardus in omnibus ſingularis eſt; omnia poſſidet dona, eaque in ampliſſimo gradu, ita ut quacumque ex parte ſpectetur, in omnibus abſolutiſſimis inveniatur. Partitur cum Abraham donum fidei illuminatæ, & heroicæ, & nemo potiori jure ſeipſum conſiderare poteſt tanquam heredem Patris fidelium, quam Sanctus hic noſter. Non ſecus ac ille Patriarcha pater eſt frequentiſſimæ poſteritatis; quippe filii ejus quocumque diffuſi ſunt, & quia illi ſatis fuerit, ut aliis, peculiarem Ordinem inſtituere, hic Generalis eſt omnium Ordinum Pater, quoniam regulas ſcripſit ad eorum reformationem; dedit exempla ad illos in reformatione confirmandos, & præcepta, ut in eadem perſeverarent. Similis Loth, attentus voci Dei præcipientis, ut de Sodoma egrediatur, Bernardus fugit Babylone cum univerſa familia, ne aliquis ſuorum corruptionis torrente abripiatur. Similis Noe arcam extruxit, ne in univerſali cataclyſmo involveretur; Similis Eliæ Prophetæ, diruit lucos, ſchiſmaticas aras evertit, docuit populos, in monte Sion, non autem in monte Garizim adorare. Similis Prophetis Iſaiæ, & Jeremiæ a Deo miſſus eſt ad plantandum, atque evellendum. Denique S. Bernardus in omnibus fuit homo Dei, quia eminenter ceterorum dona poſſedit.

S. Bernard. Samueli Prophetæ cōparatus.

S. Bernardus ab ipſa infantia gratiis ſingularibus præventus fuit, non ſecus ac alter Samuel; quemadmodum hujus Prophetæ mater illum ab infantia devovit ſervituti Dei; fidei conſonum eſt S. Bernardi matrem exemplum hoc ſecutam fuiſſe; & licet relationes omnes, quas habet Sanctus noſter cum hoc Propheta, non ſint omnino ſimiles, liquet tamen, plurima non deeſſe ſimilitudinis lineamenta. Deus S. Bernardum ab infantia aſſueſecit revelationi Sanctorum Myſteriorum, quod fecerat in puero Samuele. Sine temeritatis nota, innixi teſtimonio Scriptoris vitæ illius, credere poſſumus, eum fideliter ſervaſſe pretioſum gratiæ depoſitum, quod ipſi creditum fuerat in baptiſmo; qua de re ambigere nobis non licet propter curam ab illius matre ſuſceptam illum ſancte educandi, & ea, qua ipſe ſibi cavit ut a ſæculi corruptione abhorreret. Mater hujus, non ſecus ac uxor Helcanæ illuſtris erat matrona ob generis ſui ſplendorem, ſed propter pietatem illuſtrior. Verum eſt matrem Samuelis ſterilem fuiſſe: ſed ſi Bernardi mater plures habebat filios, pro ſterili haberi poterat ſecundum mundi morem; quandoquidem illos dicabat Deo a pueris, pia inſtitutione, quam illi procurabat; etenim tantum aberat, quod illis afflaret ſuperbiæ ſenſus, magnificos conceptus, ac temeritatis habitum quales nobilibus pueris immitti ſolent, qui aluntur in otio, ignavia, & ſolatiis, per quæ putant hodierna die diſtinguendos eſſe filios, qui genus illuſtre ſortiti ſunt; pia hæc matrona illos aſſuefaciebat labori, cui pares erant, ut eos pro Deo prorſus formaret.

Virga Moyſis, & Manna, quæ erāt in arca teſtamēti duo ſymbola quæ S. Bernardo conveniunt.

S. Hieronymus comparat Spiritum J. C. in divinis communicationibus ſuis Arcæ Fœderis, in qua duo erant, quæ oppoſita videbantur. Virga Moyſis, & Manna; quorum alterum ſeveritatis ſymbolum eſt, alterum vero ſuavitatis. Utrumque in ſeipſo expertus eſt S. Bernardus. Crux, & Sacra Biblia juges illius occupationes fuere. Cum primam meditabatur, illius amaritudines guſtabat; cum altera replebatur omnibus unctionibus pietatis, propter quas antonomaſtice Devotus appellatus fuit. Similis apibus, quarum mel adeo ſuave eſt, quia illæ herbas, floreſque depaſcuntur, ut eorum ſuccum in dulcedinem convertant. Legebat Scripturas, non ſpiritu curioſitatis, atque ut doctior videretur; ſed ut ex verbis illius exprimeret quidquid iis ſuavius ineſt ad alendum, & ædificandum cor, illudque divina caritate inflammandum, & ad animas ad Deum attrahendas ſuavitate unguentorum ſuorum. *Ex Sermonibus Chriſtianis.*

Scriptura Sancta Sancto Bernardo fuit quod S. Joāni liber, quem Angelus Apocalypſis ei præbuit comedendum.

Legimus in Apocalypſi, Angelum olim S. Joanni dixiſſe: Oportet te prophetare coram populis, & nationibus, coram hominibus vario utentibus ſermone, & coram Regibus illuminatis, atque potentibus: ſed ut hoc tibi e ſententia contingat, accipe librum iſtum, & comede: Replebit hic quidem ſtomachum tuum amaritudine, ſed in ore tuo dulcis erit, veluti mel. Accepit Joannes librum, eumque comedit, & utrumque effectum expertus eſt. Quod Sancto huic Apoſtolo contigit, quodammodo in S. Bernardo etiam adimpletum eſt. Nemo unquam majori cum zelo ac firmitate locutus eſt alienigenis, atque domeſticis, Principibus, & Regibus, Epiſcopis, & ſummis Pontificibus, & nemo unquam perfectius Sacras Scripturas poſſedit. Diceres, hunc S. Joanni ſimilem comediſſe librum, atque eodem fuiſſe ſaginatum; cum illius ſermones, cogitata, oracula nihil fere eſſent, quam textura quædam, & nexus locorum ſuorum. Itaque dici poteſt, Deum in perſona illius adimpleviſſe, non ſolum, quod Angelus S. Joanni promiſerat, accipe, & devora; replebit quidem amaritudine ſtomachum tuum, ſed in ore tuo ſuavis erit mellis inſtar, verum etiam problema illud quod propoſuit Samſon, cum in leonis a ſe dilaniati gula favum mellis invenit: *De forti egreſſa eſt dulcedo*: etenim unctione caritatis ſuæ ita mulcebat fortiſſima Scripturarum placita, ut eo docente, omnes invenirent flores, & mel, ubi aliis explicantibus, nemo niſi amaritudinem, ſpinaſque inveniſſent. *Ibidem.*

Applicationes quorumdam Scripturæ locorum huic argumento.

Deliciæ, & bona, quæ S. Bernard. in ſolitudine invenit.

DUcam eum in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus. Oſeæ 2. Solitudo ſuas habet illecebras, quas pauci norunt: Qui de mundo victor ibi reperit abſconditum manna, ſolus videtur, qui bona illius noverit æſtimare, & aſſequi, ejuſdemque guſtare dulcedinem. Non deſunt, qui confugiunt illuc, quaſi in aſylum; ſunt qui ibi tamquam in ſchola Deum audiunt; ſunt qui ibi Deum poſſident, atque in illo, tamquam in Sanctuario lætantur. Timidis aſylum eſt, diſcipulis ſchola, Sanctuarium vero ſpiritualibus, atque perfectis. Aſylum contra tentationes, & mundi pericula: ſchola contra errores, & ſæculi inſcitiam: Sanctuarium contra evagationes, & diſſipationes, quæ paſſim in mundo uſuveniunt: S. Bernardus in ſolitudine hæc omnia invenit bona. A quot periculis, atque tentationibus in hoc abſuit aſylo? Quot, eaſque præſtantiſſimas virtutes in hac didicit ſchola? Quos raptus, quas extaſes, quas uniones cum Deo in hoc expertus eſt Sanctuario!

S. Bernardi ſciētia erat magis fructus Spiritus Dei, quā ſtudii.

Nemo poterat reſiſtere Spiritui, qui loquebatur in eo. Act. 6. Quis non admiretur vim Spiritus Dei in S. Bernardo? Erat adhuc in ſæculo, & parum ætate provectus, cum poſt ſe attraxit triginta amicos ſuos, vel condiſcipulos, eoſque coegit Religionis emittere vota in Ordine Ciſtercienſi. Cum rumor hic in omnem manaſſet regionem; juvenem hunc vim habere admirabilem in eos, quibuſcum loquebatur, ut illis mundi fugam, ac Religionis ſtatum perſuaderet: matres abſcondebant filios, & conjuges viros ſuos, ne Bernardo loquente, & ſuavi vocis illius ſono illectæ, ſtatim vel viduæ, vel inutiliter matres fierent. Amici quoque amicos prohibebant, ne cum illo loquerentur, vel alio quopiam modo cum eo pertractarent; ſatis enim erat neceſſitudinem iniiſſe cum Bernardo, ut ad omnes motus illius ſequendos pertraherentur: *Quia nemo poterat reſiſtere ſapientiæ, & Spiritui, qui loquebatur.*

Quomodo hic ſcit litteras cum non didicerit? Joann. 7. S. Bernardi

BIBLIOTECA CENTRAL

nardi ſcientia non fuit ſcientia humana, labore, & aſſidua cura comparata, ſed prorſus cæleſtis, cujus ipſe Deus magiſter fuit. Eximii Sermones, quos habemus ab illo compoſiti in Cantica Canticorum & in Homiliis in Adventum; & liber Meditationum, ſatis valida ſunt argumenta, ut agnoſcamus a Deo hunc hominem fuiſſe divinis luminibus illuſtratum. Jure ergo ex eo quæri poteſt: *Quomodo hic litteras ſcit, cum non didicerit?* Nunquam Theologiæ Scholaſticæ ſtuduit, & nihilominus agens de S. Trinitate contra Abailardum, ita pure, ac profunde loquitur, ut S. Hilarius. Loquendumne eſt de Gratia Dei, ejuſque conſenſu cum libero arbitrio? hoc pertractat argumentum eadem ſoliditate, ac S. Auguſtinus. De Incarnationis myſterio in ſermonibus, quos ſcripſit in *Miſſus*, æquæ erudite verba facit ac S. Cyprianus Alexandrinus. A quo, amabo vos, hanc ille ſcientiam hauſerat? nempe a Spiritu S. Ut ſanctæ vacaret Meditationi deſerta, & ſolitudinem, tamquam delicias quærebat, illinc omnia altiſſimæ Theologiæ hauriebat ſecreta.

Quanto major es, humilia te in omnibus. Eccli. 3. Novum non eſt, hominem e vulgo, qui nullis præclaris dotibus ornatus eſt; exercere humilitatem. Satis enim & genere, & ſtatu ſuo humiliatus eſt; neque admodum illi difficile eſt, ſubditum eſſe, humilem, lenem, urbanum; ſed intueri Sanctum inter honores ſeſe demittentem, inter circumſtrepentes plauſus, & Principum, & populorum humilem fieri, hoc certe prodigium eſt, & profundiſſima humilitas: *Magna virtus eſt, humilitas honorata.* (*S. Bernard. ſup. Miſſus eſt*) Hæc virtus æque ſublimis eſt, ac infrequens; facere magna, & ea magna eſſe, neſcire: præfulgere ob oculos omnium, ea facere, quæ omnes demirantur, ac ſtupent, & nihilo minus ſeipſum facere nauci. Ita S. Bernardus generatim humilitatem deſcribens, ſuæ Panegyriſum exornavit. Facit, quod docet, ſatis neminem unquam fuiſſe ſplendidiorem, ſimulque humiliorem. Gloriæ fulgor, qui circum undique ambit Sanctum hunc Doctorem, ex illius nominis celebritate, & pretio, in quo ab omnibus habebatur, ortus eſt, quia populi, Principes, Reges, Præſules, Pontifices, Concilia, omnes denique Ordines Eccleſiæ eum reverentur, & colunt, ejuſdemque conſiliis reguntur. Veneratio, qua omnes Sanctum hunc proſequebantur, cauſſa fuit, ut illi plures offerrentur Epiſcopatus, ac inter ceteros, Mediolanenſis, atque Rhemenſis. Qualitates ſuæ, quibus vel a natura donatus fuit, vel quas ſtudio comparaverat, hanc illi pepererunt nominis gloriam; hoc enim erat pulcherrimum ævi illius ingenium, doctiſſimus, & diſertiſſimus inter Eccleſiaſticos, qui plura, eaque admirabilia operatus eſt, & Eccleſiam univerſam miraculis, ac virtutibus ſuis replevit. Ex quibus omnibus facile eſt intelligere, magni hujus Sancti viri humilitatem perfectam, admirabilemque extitiſſe.

Quo magis S. Bernard. creſcebat, eo magis ſe annihilabat.

Ab altitudine diei timebo, Pſalm. 55. Non timebo inimicorum meorum potentiam, ſed gloriæ fulgorem, quo me circumdatum video, hunc reformido. Quo magis S. Bernardus plauſibus, & hominum æſtimatione florebat, eo magis latitabat, ut in nihilum ſuum, ut ita dicam, ſe reciperet. Videtur non defuiſſe quoddam certamen inter Dei liberalitatem, & Sancti hujus humilitatem. Deus illum magnificare vult, ille vero ſe ſtudet imminuere. Deus illum circumdat luminibus, & ille nil intentatum relinquit, ut ſe tenebris involvat. Libenter in tumulo latitaret ad tantam lucem hanc evitandam, in quam Mundi gloria eum provehebat, cui nitori infinitam opponit humilitatem. Si quis ſe illum in pretio habere teſtatur, prætexit, quam indignus ille ſit tali honore, quem etiam defert aliis; & ad quemdam Præſulem ſcribens ait, *non ſum talis, qualis putor*. Epiſcopi ad pedes ejus procumbunt benedictionem ab illo petituri; illos prævenit, & ab eis benedictionem precatur. Si Eccleſiaſticæ dignitates illi offeruntur, ſe illis indignum profitetur. Ipſe eas in Sacerdotum perſona veneratur, ſed pro ſe illas omnino detrectat; ſi propter ingenium, aut ſcientiam laudatur, homines falli teſtatur. Si miracula operatur; ad unum Deum illa accepta eſſe referenda confirmat. Denique illis, qui ad ipſum litteras dabant, hoc titulo, *Venerabili primo Abbati Claravallis*: reſpondebat: Quid facitis? Miſerum laudatis. Ita quo magis procurabat Deus Sancti hujus Doctoris gloriam, eo magis ad eam tegendam quærebat ille latebras, integumenta.

Admirabilis illius ſuavitas ubi opus erat cum generoſa firmitate conjuncta.

Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde. Matth. 11. Dei Filius hæc verba dicit, quemadmodum Bernardus ipſe teſtatur nobis oſtenſurus, lenitatem effectum eſſe humilitatis, quemadmodum ferocitas apertiſſimum eſt ſuperbiæ argumentum. Verum eſt lenitatem non minimam eſſe virtutem Chriſtianiſmi, cum etiam ſola ibi invenitur; cum autem conjuncta eſt cum firmitate cordis, generoſitate, & conſtantia in operationibus, virtus eſt præſtantiſſima. Sed quiſnam inter Sanctos majorem præſetulit ſuavitatem, quam S. Bernardus? Erat ingenio ſuapte natura ſuavi; habebat cor tenerrimum, ac pronum ut alienorum malorum miſeratione afficeretur; & Dei gratia optimis naturæ ſtudiis accedens in hoc homine mirum in modum profecerat. Adde his, ſtudium, quo ille virtutes omnes ſibi comparare fuerat adniſus, effuderat, ac ſeverat in moribus, ſcriptis, totaque vita illius talem ſuavitatem, ut dulcedinem tantum omnibus afflare videretur. Attamen cum de gloria Dei agebatur, nunquam viſus eſt alter illo conſtantior, vel qui liberius cum Regibus, aut Principibus loqueretur. Eorum vitia corripiebat, ea ſeveritate, quæ uni illi tantum convenire videbatur, & de eo dici poteſt, quod olim de S. Paulino, qui cum Principibus tanquam Princeps, cum Regibus vero tanquam magiſter loquebatur.

Admirabilis mortificatio Sancti Bernardi toto vitæ ipſius ſpatio.

Mortificationem Chriſti in corpore noſtro circumferentes, ut & vita Chriſti manifeſtetur in nobis. 2. ad Corinth. c. 4. Spiritus pœnitentiæ ita S. Bernardum occupavit, ut corpus, & anima illius omnem illius ſeveritatem fuerint experta. Hæc pœnitentia omnem ferme uſum omnium ſenſuum abſtulit. Ita enim exſiccavit corpus illius, ut larva nudis oſſibus cohærens videretur, omni morborum genere confectum. Ita a materia ille avulſus fuit, ut de eodem dicere poſſimus, quod de S. Paulo D. Chryſoſt., illum videlicet animam prorſus nudatam habuiſſe; vel quod Tertullianus de Chriſtiano temporis ſui, inveniſſe artem corporis relinquendi, quin mors illum a vita ſepararet. Quid enim aliter definiri poteſt Anima hominis ſecum oram ſtagni ambulantis, & nihil ſcientis, qui liquorem pro alio ſumit, & dicere nequit utrum cubiculum ſuum laqueari ſit ornatum, necne? Illum videtis horrenti indutum cilicio, ab omni hominum commercio ſemotum, in atra ſolitudine languentem præ jejuniis, aſſiduiſque vigiliis, noctes, dieſque in gemitibus perinde ac eſſet inſignis peccator. Hic amor pœnitentiæ nullas illi permittebat inducias, nullam intermiſſionem, non ſecus ac pectus illius æneum eſſet, aut ferreum. Ita eſt; S. Bernardus fuit pœnitens omnium ætatum, omnium anni temporum, omnium locorum. Cum in Claravallenſi Abbatia verſabatur ad Religioſos confirmandos ſeveriſſimam ſequebatur ſeveritatem; & vix comedendi, bibendique neceſſitati faciebat ſatis. Panis, quo utebatur, lacrimas elicuit ex Innocentio II. Pontifice Maximo; & qui hunc ſubſequebantur, mirati ſunt, quod homines omnino cæleſtes terreno pane alerentur. Cum ſolitudinem relinquere cogebatur, pœnitentiam ſuam quocumque ducebat; & æque mortificatus erat in Regum, & Pontificum Aula, ac in cœnobio; æque pauper inter divitias, ac ſui in cubiculi ſinu. Admirabimini procul dubio in Bernardi pœnitentia tantam ſeveritatem; ſed multo magis admiramini, quod adeo auſtera pœnitentia nunquam fuerit intermiſſa. Satis enim facile intelligimus eum, qui nuper mundo vale dixit, auſteriſſimas Religioſæ vitæ exercitationes amplecti; communis enim incipientium fervor animam ſulcit in primis illis certaminibus, quæ ipſa infert corpori, cui inhæret. Sed quam difficile eſt poſtmodum lapſu temporis omne evitare lenimentum, neque falli unquam miſeratione ea, quam natura nobis inſeruit, erga propriam carnem? Attamen hoc facere novit S. Bernardus, ſed quo pacto? Jugi attentione in omnibus actionibus ſuis, ad prævertendam quamcumque licet minimam laxitatem, quæ fere ſenſim, & ſine ſenſu obrepit: ſevera cenſura totius vitæ, rationem exquirens rerum ſingularum, ſedulus, ut ita dicam, vitilitigator in rebus etiam leviſſimis; ſed potiſſimum aſſidua cura ſemper ſervandi ſpiritum ſuum eo in ſitu, in quo erat, ubi mundum reliquit, ut in religionis caſtra tranſiret: *Ex P. Texier, & P. Martineau.*

Scientia Sanctorum magis fovet cor, quam mentem illuminet.

Dedit illi ſcientiam Sanctorum. Sap. 10. Cum Spiritus S. aliquem vult erudire ad Sanctitatem, eumque ultra modum peritum in ſcientia ſalutis efficere, hunc hominum oculis abſcondit, e mundo rapit, & in deſertum adducit, ac ſolitudinem, ubi ſecreto loquitur illi ad cor: *Ducam eam in ſolitudinem, & loquar ad cor ejus.* (*Oſeæ* 2.) Loquitur ad cor, prima enim hujus admirabilis ſcientiæ ſtudia ſunt in corde. Hæc potius eſt cordis ſcientia, quam mentis; potius caritas eſt, quam ſcientia. Scientia ſimul & caritas eſt; divina quædam commixtio luminis, & ardoris; admirabile ex utroque compoſitum; quamobrem S. Paulus Apoſtolus illam, *Supereminentem ſcientiæ caritatem appellat.* (*Ad Epheſ.* 3.) Non ſolum ſcientia eſt, neque caritas ſolum, ſed ſimul ſcientia & caritas. Caritas illuſtrata puriſſimis liminibus Spiritus Dei; Scientia inflammata facibus ardentibus cordis Dei; excellens communicatio Naturæ Verbi Increati, quæ prima veritas eſt, & naturæ Spiritus S., quæ prima eſt Caritas. Supereminens eſt; toto enim cælo nobilior eſt reliquis omnibus ſcientiis, & amoribus reliquis. Animadvertendum quoque eſt caritatem in divino compoſito hoc dominari; hæc illius forma eſt, & vita. Hinc fit ut ſapiens de corde loquatur ſolum: *Loquar ad cor ejus*; & Apoſtolus caritatem primam nominat, eamque directe, indirecte vero ſcientiam; *Caritas ſcientiæ.* Animadvertendum eſt autem illud etiam quod adjicit, & quod admirabile eſt, omnem caritatem hoc pacto repleri Deo: *Ut impleamini in omnem plenitudinem Dei.*

PARAGRAPHUS IV.

Loci, atque Sententiæ Sanctorum Patrum, & aliorum Argumento huic accomodati.

TOta vita Chriſtiani, ſi ſecundum Evangelium vivas, crux eſt atque martyrium. S. Maximus Sermone de Martyr.

Magna virtus eſt humilitas honorata, h. e. inter honores. S. Bernardus in Miſſus eſt.

Magna, & rara virtus, ut licet magna operaris, magnum te eſſe neſcias. Idem.

Inſupportabilis eſt abſque ſcientia zelus. Sic ajebat S. Bernard.

Plane moriar mihi ipſi, ut tu (Deus) *ſolus in me vivas.* Idem.

Hoc mihi tecum pactum erit, plane moriar mihi ipſi, ut tu ſolus

in me vivas, totus intra me ſilebo, ut tu ſolus loquaris in me, totus quieſcam, ut tu ſolus opereris in me, & per me. Idem in Benedict.

Si amittitur humilitas, virtutum aggregatio, non niſi ruina eſt. Idem Epiſt. 41.

Humilitas magna virtus, quæ meretur, quod non docetur. Idem ſerm. 81. in Cantic.

Meretur humilitas, ut aliæ virtutes dentur, quoniam humilibus Deus dat gratiam. Idem Epiſt. 41.

Quid faceret eruditio abſque dilectione? quid abſque eruditione dilectio? erraret. Idem ſerm. 69. in Cantic.

Modus diligendi Deum, eſt diligere illum ſine modo. Idem tract. de diligendo Deo.

Falleris, fili, ſi te putas ſcientiam invenire apud Mundi Magiſtros, quam ſoli Diſcipuli Chriſti, ideſt mundi contemptores Dei munere aſſequuntur, nec enim hanc lectio docet, ſed unctio: non littera, ſed Spiritus: non traditio, ſed exercitatio in mandatis Domini. Idem Epiſt. 109.

Cum amat Deus, nihil aliud vult, quam amari; quippe non ob aliud amat, niſi ut ametur, ſciens ipſo amore beatos, qui ſic amaverint. Idem Serm. 83. in Cantic.

Zelo Domus Dei comeditur, quæ omnia perverſa, quæ videt cupit emendare, & ſi emendare non poteſt, tolerat, & gemit. S. Auguſtinus in Joannem.

Illi vere Doctores ſunt, qui cum per rigorem diſciplinæ patres ſint, per pietatis viſcera matres eſſe noverunt, qui labores ſanctæ conceptionis tolerent. S. Gregorius lib. 3. in Job.

Loci decerpti ex auctoribus vitæ Sancti hujus.

ABſorptus in ſpiritum, videns non videbat. Auctor vitæ S. Bernardi.

Ita mundum ſibi, & ſe mundo crucifixum reddidit, ut confidamus eum martyrum merita obtinere Sanctorum. Alexander III. ſcribens ad Epiſcopos de ejus Canonizatione.

Cujus facta, & ſcripta ſcintillæ quædam ſunt igneæ caritatis. Gerſon ſerm. de S. Bernardo.

Pro plenitudine devotionis gratioſus. Epiſt. Alexandri III.

Totus omnium, & totus ſuus. Ibidem.

Solitudinem ubique ſibi efficiens, ubique ſolus. Auctor vitæ ejus.

Cum mundi fugit honores, honorem non effugit. Idem.

Dicitur publice, quod nihil ei impoſſibile, quod a Deo poſtulat. Idem Auctor.

Romanam Eccleſiam ſub gravi perſecutionis turbine laborantem, tam vitæ merito, quam datæ ſibi cælitus ſapientiæ ſtudio ſuſtentavit. Alexander III.

Vincebat ſublimitatem nominis cordis humilitas. Auctor ejus vitæ.

Huic ſigna facere facilius, quam aliis facta narrare. Idem.

Terror quidam, & auctoritas ſupra hominem in facie ejus viſitabat. Idem.

In miraculis faciendis poſt Apoſtolos clariſſimus. Hæc verba ſcripta fuere in ejus tumulo, die Tranſlationis ipſius.

Doctor mellifluus. Ita paſſim vocatur.

Deus Eccleſiæ, Religionis arbiter, gemma Sacerdotum. Vir hujus Ordinis doctiſſimus.

PARAGRAPHUS V.

Quidquid ex Theologiæ locis ad hoc argumentum valeat hauriri.

Rationes propter quas S. Bernard. adeo auſteram egit pœnitentiam, licet vitam egerit innocuam.

TRes cauſæ impellere poſſunt Sanctos viros, licet omni culpa vacent, ad pœnitentiam agendam. Hanc agunt ad præterita, licet in ſeipſis levia, peccata eluenda; Hanc agunt ad prævertendum eorum periculum, in quæ labi poſſunt; Hanc denique agunt, ut Salvatorem imitentur, atque ut in corporibus ſuis mortificatis aliquam referant corporis ejuſdem crucifixi ſimilitudinem. Hæc tria Evangelii principia S. Bernardum ad pœnitentiæ amorem inflammarunt. Ille quidem in gravia peccata lapſus non eſt, & integram corporis ſui puritatem cum virginitate ſervavit. Sed ipſa criminis umbra ex Sancto viro Deum amante requirit, ut in ſe lapſus quoslibet graviſſime puniat. Sanctus hic adoleſcens Religioſum ſtatum amplexus eſt tanquam ſtatum pœnitentiæ. Scribens ad Honorium II. ait ſe Deum orare in Monaſterio, quo recedere eum peccata ſua compulerunt: & in hoc pœnitentiæ ſpiritu, nequaquam illi ſufficiunt communes auſteritates: recentes, ac proprio marte excogitatas adjicit, ut indulgeat zelo ſuo, ad minimas etiam peccatorum ſuorum reliquias expiandas. Non eſt ille quidem in manifeſto periculo Deum offendendi, præterquam quod in peculiari Providentiæ illius clientela verſatur, in Religionis portum confugit, tutus procellarum, quæ illum perdere poterant; Sed in Sancto viro peccatum metuente, minima quævis pericula magnos tumultus cient, ut quam diligentiſſime ſibi caveat, & ambulet per viam arctiorem quidem, ſed tutiorem. Dicit cum Apoſtolo: *Caſtigo corpus meum, & in ſervitutem redigo.* (*ad Cor.* 9) Caſtigo corpus hoc, utique corpus hoc, adeo purum, & innocens, ne fiat nocens, & impurum. Hoc pœnitentiæ genus S. Bernardus amplectitur, hoc ſibi ſequendum eſſe putat non in clauſtris ſolum, ſed in Mundo,

Sunt quibus Deus præter ordinē majorem tribuat auctoritatē quam ipſis Principibus ſive Politicis, ſive Eccleſiaſticis.

Licet in Republica, & Eccleſia quidem inſtitutus ſit ordo, ut Reges ſuper ceteros homines emineant, ut aliis imperitent; & Epiſcopi ſuper Chriſtianos effulgeant, ut illos regant; & Summi Pontifices aliis præſint Epiſcopis, ut regant illos: ſunt tamen nonnulli, qui extraordinaria miſſione ſuper alias attolluntur poteſtates, & qui nullo peculiari charactere inſigniti, niſi propriæ virtutis, imperant Regibus, Epiſcopis, atque adeo Summis Pontificibus, & ſunt Diis ſimiles in republica, & Eccleſia. Talis extitit S. Bernardus dum vixit in terris. Simplex erat Sacerdos & Cœnobita, cujus omnis auctoritas inter ſua Clauſtra, vel ad ſummum in Ordine ſuo continebatur: Tamen Dei Filius attollit eum ſuper ſummos Pontifices, & Reges, eumque conſtituit, abſit invidia verbo, Deum totius orbis Chriſtiani. Cum Deus Moyſem miſit in Ægyptum, ſuam illi communicavit poteſtatem, cumque hæc a Divinitate nequeat ſeparari, eum Dominum ſupremum conſtituit, conſtituit etiam Deum Pharaonis. *Conſtitui te Deum Pharaonis.* (*Exod.* 7.) Quamvis hæc miſſio fuit admirabilis, fuit tamen terminis definita: intra Ægyptum ſeſe continuit, & Moyſi contulit poteſtatem in eum unum Regem, qui rerum ſummam in eo regno obtinebat. Sed nullis fuit finibus circumſcripta S. Bernardi auctoritas. Ubique in toto orbe Chriſtiano imperat. Videtur pro ſubditis habere Reges, ipſoſque pontifices; & cum illum de Cœnobio eduxit Deus, atque in adeo ampla poteſtate conſtituit, videtur uſus iiſdem verbis, quæ olim Filio ſuo dixerat: *Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ:* (*Pſ.* 1.) vel ſaltem eodem pacto cum eo, atque cum Apoſtolis ſeſe geſſiſſe, quos teſte Propheta Principes totius orbis conſtituit. *Conſtitues eos principes ſuper omnem terram.* (*Pſalm.* 44.)

Privilegiū ſtatus innocentiæ, doctum eſſe ſine ſtudio, videtur cōmunicatum S.Bernardo.

Doctum fieri ſine ſtudio, hoc eſſe debebat privilegium ſtatus innocentiæ; dicit enim S. Thomas quod veritas ultro ſeſe menti obtuliſſet, quin eamdem inquirere debuiſſet. Sed quam differt ſtatus noſter in eo ſitu, in quem nos peccatum egit præcipites. Nihil diſcimus niſi ſummo cum labore, ita ut veriſſimum illud ſit veteris neſcio cujus effatum, ſcientiam modo eſſe non poſſe, niſi fructum ſtudii moleſti, ac pertinacis; cum peccator non minus damnatus fuerit ad ſeſe excolendum, ut peritus, ac doctus evadat, quam ad agros excolendos ut illos uberes faciat. Ita prodigii loco habendus nobis eſt homo, qui perfecte eruditus ſit ſine ope profundæ meditationis, lecturæ conſtantis, & diligentis eruditionis: hoc enim illud eſt, quod ſtudere appellatur. Sed S. Bernardi ſcientia omnino alia fuit; divinam eloquentiam ſuam minime debet Rhetoribus, neque Philoſophiam ſuam Ariſtotelicis codicibus, neque Theologiam, profundamque Scripturarum intelligentiam priſcis Patribus, ac Interpretibus. Hanc immediate hauſit ex ipſo veritatis fonte, ex theſauris ſcientiæ, ex profunda Sapientiæ abyſſo. Ibi adeptus eſt admirabiles cognitiones, quas aliis incomparabili tradidit efficacia. Neque enim idem eſt dicendum de ſcientia per ſpiritus operationem, & ſtudii conſtantis ope comparata, ac de illa, quæ a Deo inſpirata eſt. Prior illa non habet hunc ſecretum influxum in nos, quem habet altera, præcipue vero cum agitur de perſuadendo, & de voluntate noſtra movenda. Non loquor ſolum de humana ſcientia, ſed de divina labore comparata. Hæc traditur quotidie in ſcholis Theologicis; Hæc in Eccleſiaſticis cœtibus prædicatur, ſed quo eventu? Mirum eſt, cum ex pluribus Auditorum millibus unus revertitur de fide melius ſentiens; vel ad recte agendum melius diſpoſitus; ſed ſcientiæ hujus, quam Sanctus noſter ex ipſo fonte veritatis hauſerat; id proprium ineſt, ut trahat Auditores, eoſque jubeat adquieſcere veritati.

Quid ſit eſſe Patrem, & Doctorem Eccleſiæ; Quomodo hæc duo nomina S. Bernardo conveniant.

Illos Doctores appellat Eccleſia, a quibus recipit doctrinam generali approbatione, tunc vero præſertim, cum illius ſanctitatem agnoſcit. Patres autem eos vocat, quos ſcientia ſua, antiquitas, virtutes nobis commendant, ſed quorum Theologia nititur magis Scripturis, ac Traditioni, quam Scholaſticis argumentis. Ita Doctorum nomine vocari poſſunt Sancti, qui doctrina celebres evaſerunt poſt mortem; ſed Patrum nomine illi ſolum dicuntur, quorum auctoritas jampridem explorata venerabiles reddit, & quorum modus tractandi dogmata Religionis abeſt ab argumentationibus philoſophicis. S. Bernardus utrumque nomen eſt meritus. Alexander III. primum illi tribuit in Miſſa, quam pro ejus Canonizatione celebravit, in qua Doctorum Evangelium illi recitavit; & Innocentius III. illi eloquenter hoc elogium confirmavit in collecta, quam pro illo compoſuit, ubi illum Doctorem eximium appellat: Qualitas altera, videlicet Patris Eccleſiæ ſatis ſolidis innititur fundamentis. Judicium ferri poteſt de penetratione luminum ſuorum in ſupernaturalibus ex duobus Sermonibus in Cantica, ubi loquitur de imagine Dei, qualis eſt in Verbo, & in anima rationali, deque ſimplicitate eſſentiæ Divinæ tanta cum profunditate, & congruentia, ut nemo vel ante, vel poſt illum melius hoc tractaverit argumentum. Hoc ipſum dicendum eſt de admirabili modo, quo in Epiſtola 109. ſcribit ad Innocentium II. de infinito Paſſionum Chriſti pro nobis merito. In libris de conſideratione liquet, nihil ad Diſciplinam, & Canones Eccleſiaſticos attinens eum feſeliſſe. Conſtat omnia ejus ſcripta ſapere Spiritus S. linguam, ac paſſim teſtari, quanta in eo erat ſcientia Scripturarum. Non aliud fere ſunt quam opus textile ex decerptis Veteris, Novique Teſtamenti verbis compoſitum, quibus adeo luculenter opera ſua locupletavit, ut tanquam pretioſi lapilli, apte, & pro rei natura diſpoſiti videantur.

BIBLIOTECA CENTRAL

PARAGRAPHUS VI.

Delecti ex Aſceticis, recentibuſque Concionatoribus loci.

De Sanctorū meritis non idem ferendum eſt judicium, quod ipſi de ſe tulerunt. S. Bernardus eo dignior laudibus eſt, quo ſe judicat indigniorem.

SI de Sanctis judicandum eſſet, quemadmodum ipſi de ſe judicarunt, nec alia virtutum ſuarum ſupereſſet forma, præter eam, quam nobis ſcriptis reliquerunt; fruſtra hoc in loco S. Bernardi elogium contexerem; hoc unum vobis dicere poſſem illum, quantumvis magnus coram Deo, & hominibus extiterit, ſemper tamen in oculis ſuis fuiſſe minimum; illum quidem omnes laudes fuiſſe promeritum, & nullam ſibi deferri paſſum fuiſſe; ab univerſo mundo habitum, vocatumque fuiſſe Sanctum, & unum ipſum ſe talem non credidiſſe. Nihil illi viſum eſt adeo flocciſaciendum, quam pretium, in quo ab aliis habetur, gloria quæcumque ab homine profecta illi ſemper inanis eſt viſa, & virtutis ſuæ exiſtimatio, virtuti ipſi fuit gravis. In honoribus ſeipſum non novit; reperit ſe in humiliationibus. Timet, ne quis eum laudet, ut fallat, aut ne quis eum laudans fallatur. A favorabili amicorum ſuorum judicio provocat ad pavidæ conſcientiæ ſuæ teſtimonium. Credit ſe ab aliis conjectando laudari; ſe vero ex proprio ſenſu, & cognitione condemnat. Metuit, ut quidquid ſibi laudi vertitur, ſit laqueus, & inſidiæ, quæ nutanti humilitati ſuæ nectantur, vel aliena caritas, quæ cum veritatis, & juſtitiæ detrimento impenditur ſibi. Hæc ipſiſſima ſunt illius verba, & parum abeſt, quod in operibus ejus colligens has ſpiritus ſui reliquias intercidam hoc in loco Sermonem meum, ut reverenti ſilentio venerer, quod ille per modeſtiam latere voluit. Sed humilitas nullum amplius habet jus in virtutes, quæ jam conſummatæ ſunt. Laudandus eſt Dominus in Sanctis ſuis, cum ipſe poſt illorum mortem debitum laudum præconium impendit. Ex Omnipotentis ara ſumamus hanc thuris particulam, videlicet hanc laudis partem, quam illis deſtinat; Aſcendamus ſuggeſtus illos, de quibus Dei verbum annunciatur ad inflammandos fideles eorum exemplo qui illud adeo ſapienter, atque conſtanter implevere. Vereamur ſolum, ne in peccatoris ore laus Sancti ſordeſcat. *Flechier.*

De vocatione S. Bernardi ad vitam Monaſticam.

Illi, quos Deus ad Religioſam vitam appellat, ut plurimum celant conſilium ſuum, donec acceſſerit tempus illius exequendi. Ex vocatione quoddam myſterium fit, ne ullo perturbetur obice, qui ab aliquo ſtatui poteſt. De viribus, ac virtute noſtra diffidimus, ac metuimus, ne a conſanguineis, vel ab amicis flectamur. Conſilium ſumitur, & experimur, quin noſmet prodamus; ſecretum eſt, quod uni Deo volumus aperire, & quod ſedulo in conſcientia noſtra celamus, nimium beati, ſi ſæculum, familiam, noſque metipſos fallimus, ſi in ſolitudinem ſine rumore ſecedimus, & mundum vincere incipimus timendo, ne ipſi vincamur. In S. Bernardi vocatione plus gloriæ nobilitatis invenies. Omnibus amicis aperit conſilium ſuum; in familia ſua palam ſignificat, neque ſatis eſt illum periculum in quo eſt evitare, vult aliis oſtendere viam, quam ſecuturi ſunt ad illud fugiendum. Non ſolum ſe ſubtrahit mundo, vellet, ſi poſſet, illum ad ſolitudinis ſtatum redigere, vel ſaltem nihil ibi ſuum relinquere; ſecumque in deſertum abducens patrem, fratres, ſorores, amicos, licet adhuc adoleſcens, fit tanquam domus ſuæ Caput, ſuæque familiæ Patriarcha. Sed quem eligit receſſum? Cum ſeceſſionis deſiderium, terrenarumque rerum faſtidium quoſdam invadit ſpiritus, qui ex dimidio ſui tantum converſi ſunt, domos ſibi commodas quærunt, opulenta monaſteria, ubi ſub Religionis tunica, & obſervantia poſſint tegere, ac tueri quidquid de mundi ſpiritu ſibi reſervare deſiderant. Si ſolitarios eſſe volunt, volunt ſaltem ſibi ad arbitrium concinnare ſolitudinem. Sæcularibus abrenunciant dignitatibus, ſed ex pietate ſua gloriam aucupantur; & ut conſolentur, quia ab hominibus ſeceſſerunt, hanc ægre ferunt, ut ad ſeipſos ſæculares accedant. Nil horum paſſus eſt Sanctus Bernardus: ſibimet, dixit, quod mox omnibus Fidelibus dixit, uno ictu, & haud hæſitanter infringenda eſſe vincula omnia quibus anima, Deo vocante retinetur. Itaque ille ſibi ſolitudinem quæſivit ubi & ille mundi, & mundus illius poſſet oblivіſci, & ubi virtutem exercere poſſet, quin mortales illum virtute præditum eſſe cognoſcerent. *Idem.*

S. Bernardus Ciſtercienſē eligit Abbatiam.

Decimus tertius, vel præterpropter volvebatur annus, ex quo in Abbatia Ciſtercienſi arcta, & ſevera florebat diſciplina; haud intermiſſa jejunia, juge ſilentium, invia ſolitudo, preces aſſiduæ primæ erant regulæ eorum, qui illud amplectebantur Inſtitutum. Ibi S. Bernardus jugum Domini ferre decrevit ab adoleſcentia; ibi occuli voluit in Deo. Hoc fuit primum virtutis Sancti hujus ſpecimen; abſcondere ſimul generis nobilitatem, naturæ privilegia, quibus abunde ornatus erat, & ea omnia, quæ a fortuna ſperare poterat in caligine vitæ humilis, & omnibus, præter Deum, ignotæ; & jure aſſerere poſſum illum in ſanctorum ſcientia Magiſtrum fuiſſe, cum nonniſi Diſcipulus eſſet in ſtudio virtutis; quandoquidem tunc temporis Spiritus Sanctus illum ſublimiori ſcientia repleverat, illi afflaverat deſiderium relinquendi mundum, cum adhuc puer eſſet, cum ingenii fulgor vix in oculos hominum inſilire incipiebat, & prima vitæ ſpes diuturnam hominibus pollicetur bonorum, & honorum, quos cupiunt, perfruitionem. Non deeſt in mundo nitendi ars, ut optime noſtis, alii quidem ſcientia, alii animo, ac vi, alii nobilitate, quam iis contulit genus; & hæc ars unum eſt ex elementis mundi, & unum ex primis rudimentis, quæ tradit, ut cum Divo Paulo loquar: *Secundum elementa Mundi hujus.* (*ad Gal.* 2.) Sed in Dei famulatu adeſt ars, & ſcientia ſeſe abſcondendi, quam Dei Filius, ipſa videlicet Incarnata Sapientia, nos ſuo docuit exemplo, annorum triginta celans Eclypſi quadam ſuæ gloriæ radios in vita abſcondita, & ignota. Sanctus autem noſter nonne in ictu oculi evaſiſſe videtur ad hujus ſcientiæ faſtigium, quia dicto citius S. Roberto duce primo Ciſtercienſi Abbate, mundi oculos fefellit, ſentiens ſe interius agi, ut novo, ſanctoque huic Inſtituto nomen daret, veſtigia Sancti Inſtitutoris lecturus. *Sermo Manuſcriptus, & Flechier.*

De vocatione S. Bernardi ad ſtatum Religionis.

Ubi tacitus mecum reputo modum quo S. Bernardus ſe Deo in Religionis ſtatu devovit, jam ſentio illum jam adeptum fuiſſe Sanctitatem, cum ſtrenuum init conſilium ſemet illi in ſtatu hoc prorſus dicandi; ubi vero illius vitæ rationem intueor, nullus dubito illum a Deo datam, & in Religionem miſſum fuiſſe, ut oſtenderet, quonam fervore ſibi ſit deſerviendum; atque ut hunc eumdem ſtatum ad ſuæ originis, primæque inſtitutionis perfectionem revocaret. Et ſane in hac vocatione illud peculiare, atque admirabile occurrit, quod quaſi putaſſet, ſe parum dare Deo dando ſeipſum tantum, immiſit hanc ipſam mentem illis, qui eum ab incepto deterrere adnitebantur, & quorum magis videbatur intereſſe, ſi eum in ſæculo retinerent. Lucratus eſt fratres ſuos, conſanguineos ſuos, & familiares, quos aptos cenſuit huic generi vitæ adeo perfectæ. Mox exemplo ſuo amicos attraxit, ita ut ejus a mundo fuga potius triumphus videretur. Quoniam in deſertum ingreſſus eſt, poſtquam expoliavit Ægyptum, ut Deo faceret Sacrificium non ſolum ſui ipſius, verum etiam omnium ſuorum non deſerens eos, quod alii facere conſueverunt, ſed eos ſecum abducens, ac agens frequentem hunc animarum gregem, quæ omnino ſecedunt Domino immolandæ. *Auctor Sermonum in omnia argumenta.*

Vitæ auſteritas Sancti Bernardi.

Vix Ordinis Ciſtercienſis ingreſſus eſt caſtra, cum hanc ſibi legem indixit ſibimet penitus moriendi, Deo uni victurus, facturuſque ut unice Deus vivat in ſe. His verbis generoſum ſuum declaravit conſilium; *Hoc mihi tecum pactum erit*, inquit cum Deo loquens, *plane moriar mihi ipſi, ut tu ſolus in me vivas; totus intra me ſilebo, ut tu ſolus loquaris in me*: Tanquam ſi nemo unquam majoribus cœptis deſtinatus fuiſſet, Deus qui illum in ſolitudinem hanc vocaverat, eumdem tanquam Moyſem alterum convenit, ut faceret ex eo ſuæ potentiæ inſtrumentum, ſuæque auctoritatis ſequeſtrem; ſed ibi illius periculum facere voluit aliquantiſper & præſtolari donec omnino mortuus eſſet omnibus naturæ ſenſibus, & propriæ voluntati prorſus abrenunciaſſet, ut eo in ſtatu eſſet, ubi voluntati Dei reſiſtere non poſſet. Hoc in loco quidquid rigidiſſimum habet orientis ordinis auſteritas; quidquid mortificationum ſtrenuum cor ſancto fervore ſuccenſum, & actum ardenti deſiderio placendi Deo poteſt excogitare; quidquid ſanctæ crudelitatis in corpus innocuum exercere poteſt odium ſui ipſius, S. Bernardus re adhuc integra amplexus eſt, quin cogitaret, quænam eſſent divina de ſe conſilia, neque habens tunc aliam mentem, quam deſerviendi Deo per abrenunciationem perfectam rerum ceterarum. Hoc animo ſæpe ex ſemetipſo ſciſcitabatur: *Bernarde, ad quid veniſti?* qua mente huc ingreſſus es? non ne ut Mundo moriaris? Non ne ut totus Dei fieres? Quod mox dicere conſueverat quibuſcumque eorum, qui ſeſe eidem regendos tradebant. Videlicet in ipſa Cœnobii janua relinquenda eſſe corpora ſua, voluntatem ſuam, quam a Mundo illuc attulerant, ut in ejus locum ſpiritum docilem, atque alienæ voluntati penitus ſubditum ſubrogarent. *Idem.*

Senſuum mortificatio, quam in religioſo ſtatu exercuit.

Cum jam ſciret S. Bernardus, paſſim corpus originem eſſe maxime periculoſarum cupiditatum, & illud præ ceteris maxime adverſari motibus Spiritus Sancti, juxta præceptum Apoſtoli cœpit circumferre mortificationem Jeſu Chriſti in omnibus membris ac ſenſibus ſuis erga omnia objecta, & in omnibus occaſionibus. Hanc ille geſſit in oculis, quibus fere nonniſi ploraturus utebatur, eos terrenis quibuſcunque obſtruens objectis, quaſi fœdus cum illis pepigiſſet cum S. Job, ne reſpicerent objectum ullum, quo cor illius poſſet labefactari: ſed qua fide, quo rigore? Nam cum curioſius illos defixiſſet in feminam, ſeſe in gelidum immiſit ſtagnum, ad extinguendum ardorem, quem illa ignis ſcintilla poterat in ſuo corde inflammare. Sed cum in Religione maneret, videbatur ſeſe voluntariæ cæcitati obligaſſe; non enim ſolum noxiis quibuslibet objectis oculos obſtruxit, ſed neque innocuis aperuit, ita ut poſt annum integrum neſciret utrum locus, ubi morabatur, fornicibus, aut laquearibus rectus eſſet: & poſtquam diem integram ſecus oram lacus ingentis deambulaverat, id ne ſenſiſſet quidem. Abſtinentia & jejunium, quæ illi in habitum tranſierat, non ſolum corpus ejuſdem enerve, macieque confectum effecerant, ſed omnem eidem ſaporis ſenſum abſtulerant, ita ut non ſolum omni careret voluptate, & guſtu, quem alii experiuntur in cibis; verum etiam eſculenta a poculentis nequaquam diſtingueret. Oleum pro aqua ſumebat, & jam pranſus, quibus uſus cibis eſſet ignorabat; & ſi qualitas ciborum non videtur hominis eſca; minima quantitas prodigii loco eſt habenda

benda, non jejunii. Poſt cœnam adeo frugalem non invenit ille requiem cœna ipſa magis ſuavem, aut deliciis affluentem. Noctes traducit inſomnes in orationibus; & cum laſſitudo, vel laboris oppreſſio eum cogit ſomnum carpere, hoc tempus eſt, cujus jacturam deflet amariſſime. Dicere conſueverat, ſi alii mortis horam retardare adnitebantur, ſe non aliam noſſe vitæ protrahendæ rationem, quam quidquid poterat a ſomno reſecare, quam mortis ſpeciem vocabat. Indumentum, quod aliis hominibus occaſio eſt mollitiei, & vanitatis, Sancto huic viro medium eſt tegendi ſecretiorem, ac diuturniorem mortificationem aculeis cilicii aſperrimi, quod numquam exuit, niſi ut aſperius indueret, cum prius eſſet attritum. Cellula ejus tandem ſepulcrum erat, ubi ſe adhuc viventem ſepeliebat, Deo uni victurus. Hic erat ſtatus, quo ſe venturum decreverat: *Plane moriar mihi ipſi, ut tu ſolus in me vivas. Idem.*

Obices, quos S. Bernardus invenit in vocatione ſua.

Acceperat S. Bernardus a genitoribus ſuis, qui juxta cor Dei vitam agebant, validas in pietatem propenſiones; ita ut in ſolitudine eaſdem tantum exercuerit virtutes, quæ fuerant pueritiæ ſuæ exercitia. Religionem ingreſſus eſt, ut ibi victimam immolaret, quam præparavit iis annis, quos in ſæculo tranſegerat. Verum quidem eſt non levibus eidem ſteriſſe laboribus ſui conſilii victoriam; plurimæ illi ſuperandæ fuerunt difficultates, multique obices infringendi, ut perfecte ſeſe Deo devoveret. Quidquid in mundo ſuavius eſt, quidquid officioſius eſt in amicitia, quidquid in natura aptius eſt ad movendum, hoc ab amicis, & a fratribus prætermiſſum non eſt, ut hunc in ſæculo retinerent. Quibus rebus ita vehementer affectus fuit, ut aliquot dies agonis ſpeciem quamdam pertulerit; volens, ſed minime valens ſemet a mundo divelſere, ubi omnia ad eum retinendum conſpirabant. Illuſtre genus, commoda fortuna, temperamentum ſuapte natura delicatum, præſertim vero conſanguinei illius amantiſſimi, & quorum amor cum multa lacrimarum effuſione conjunctus acerrimam vim inferebant optimæ illius indoli, & cordi. Sed magna virtute repletus, cui graviſſimæ difficultates tamquam igni magno alimentum eidem alendo neceſſarium ſuppeditabant, omnes ſuperavit obices, in majorem triumphi ſui gloriam ceſſerunt. In hoc ſollicitudinum turbarumque ſtatu Templum ingreſſus eſt, & ad Crucifixi pedes provolutus madentibus oculis Deum Miſericordiarum oravit, ut fortitudinem ſuam confirmaret, roburque adjiceret ad hæc omnia vincula infringenda. Clamavit, ut olim Judith: *Confirma me, Deus, in hac hora.* (*Judith* 13.) Conforta me, frange compedes meos, ut ſuperare valeam obices omnes, quos mihi mundus opponit, ut me in ſua ſervitute retineat. Oratio non irrita fuit, & gratia non ſolum ei contulit ſui conſilii victoriam, verum illum voti compotem fecit, ut in ſuam ſententiam pertraheret eos, qui nihil intentatum reliquerant, ut illum in mundi vinculis retinerent. Videlicet ſolus non fuit S. Bernardus, cum ſæculo nuncium miſit ſolitudinem ingreſſurus. In hanc ſecum adduxit amicos, conſanguineos, fratreſque ſuos, ſimilis illis gentium domitoribus, qui ut triumphis ſuis fieret honoris acceſſio, in devictas urbes ingrediebantur ſepti inſignioribus ducibus eorum populorum, quos ſuæ ſubegerant poteſtati. *Auctor Sermonum Chriſtinanorum.*

S. Bernardus replet omnia Religioſi officia.

S. Bernardus vix ſolitudinem ingreſſus erat, cum omni terrenarum rerum cura neglecta, in id unum incubuit quomodo omnia repleret ejus ſtatus officia, quem erat amplexus. Bernardus paſſim ſibimet ipſi dicebat: *Bernarde ad quid veniſti?* Haeccine adduxit te Religio, an Deus per miſericordiam ſuam? Hic locus eſt ubi nonniſi juges humilitatis & abnegationis ſui ipſius operationes videntur; ubi non occurrunt niſi homines ciliciis induti, ac tecti cineribus; ubi officia omnia ſunt cum labore, & humiliatione conjuncta; ubi ſuffocatur ambitio amore contemptus; locus eſt, ubi nonniſi pauperes ſpiritu videntur, homines eſurientes, & ſitientes juſtitiam; animæ ſupra carnem, & Sanguinem elatæ per orationem, atque meditationem; pœnitentes ſine ulla intermiſſione; hoſtiæ viventes, quibus gratia ſemper vitam largitur, & auſteritas ſemper mortem infligit; locus, ubi noctes dieſque cupiditates ſacrificantur, ubi oculi eruuntur, ubi præſcinduntur manus, ubi quiſque ſe odit, atque mortificat. Verbo denique dicam, locus eſt, ubi jugiter vacatur imitandæ vitæ Filii Dei. Vita autem ejus aſſidua fuit crux, & profunda humiliatio; opus eſt ergo, ut omnibus doloribus ejus conficiar, & auferam ſuperbiæ præſationes ſuas, ambitioni imperium, voluptati delicias; mundum cordi meo, & meum cor mundo, ut de Jeſu Chriſto vivam, & de Jeſu Chriſto crucifixo. Hæ omnes cogitationes tantam habebant vim in S. Bernardi corde, ut difficile eſſet magis præ illo cruces & dolores amare. Cum autem doloribus non afficiebatur ultra, cum Deo conquerebatur, tamquam oblivioni datus. Cum mundus præter morem virtutem illius perſequi ceſſabat, ultroneas ille ſibi paſſiones procurabat, & cum Deus non mittebat illi cruces, ille eas ſibi inferebat, nunc cruentis flagellis cædendo, nunc ſe prorſus nudum in ſtagna glacie adſtricta conjiciendo, ut pœnas ſumeret de corpore ſuo ob unicum obtutum, qui omni etiam culpa vacabat, cum ſibi perſuadere non poſſet, quod cum factus fuiſſet membrum Dei patientis, ejus innocentia titulus eſſet legitimus, ut ſe diſpenſaret a pœnis, & ſub capite ſpinis coronato tuto ſeipſum roſis redimiret. *Non poſſum vivere ſine vulnere, cum te videam vulneratum.* Magnum profecto documentum, quod ſæcularium mollitiem confundit, qui propter vota in Baptiſmo nuncupata bajulare debentes crucem cum Filio Dei, æque ac S. Bernardus, nullam ſibi vim facere volunt, ut ſequantur, & ſuaviſſima Evangelica placita amplectantur. Quid S. Bernardus non egit, ut Fideles ab errore adeo pernicioſo revocaret? Ejus exemplum, verba, ſcripta, nonne in æterna cedunt probra animabus inertibus, ignavis, & oſcitantibus, quibus Salvatoris jugum, quod ille aſſerit leve eſſe, ſemper durum, aſperum, & non ferendum, videbatur? *Idem.*

Licet S. hic innocentem ducebat vitam, ſemper tamen auſteritate exercuit ad evitanda pericula quibus propriæ nos objiciūt cupiditates niſi ſubigātur.

Verum eſt S. Bernardum nequaquam paſſum fuiſſe, ut vehementi cupiditatum ſuarum torrente raperetur, a quo fere omnes abripiuntur, qui claro orti genere commodam in mundo vitam agere poſſunt. Verum eſt numquam permiſiſſe, ut cor illius vel voluptatibus, vel opibus, vel ſæculi honoribus corrumperetur; tamen ſciens rem difficillimam eſſe in mundo, & cum mundo vivere, quin aliquando illecebris ejuſdem falli, & inanibus ejuſdem gaudiis allici ſinamus, necnon jugiter tentationibus illius ſeptos eſſe, quin in illas incidamus; ille tamen ſemper contra ſeductorem ſæculi ſpiritum ita caute ſe geſſit non ſine peculiari numinis gratia, ut numquam labe aliqua fuerit infectus. Sanctus hic vir profecto numquam lapſus eſt in crimina, quæ per ſe gravia eſſent, ſed in oculis amoris ſui erant gravia. Zelus gloriæ Dei perſuadet illi, minores noxas maximis pœnis eſſe puniendas. Vult etiam prævertere peccata, quæ poſſet committere, & infirmare corpus, quod cum ſuapte natura ſpiritui adverſetur, ad arma confugere poſſet, niſi caute in officio contineretur. Ad hæc, neque ſatis eſt illi, ſi abſtineat caro a qualibet in Deum contumelia: vult etiam corpus ſuum templum fieri in illius honorem dicatum, & eſſe gloriæ ipſius inſtrumentum, quemadmodum dicit S. Paulus: *Glorificate, & portate Deum in corpore veſtro*: quod autem impulit etiam S. Bernardum, ut quamvis innocens pœnitens fieret, fuit deſiderium ſeſe conformem reddendi Jeſu Chriſto crucifixo. Non putat ſatis eſſe exprimere in anima ſua ſpirituales Salvatoris virtutes, vult etiam exprimere in corde ſuo ſtatum dolorum, & mortis ejus, ut dicere valeat ſe cum Chriſto cruci eſſe confixum: *Chriſto confixus ſum cruci.* (2. *ad Cor.* 2.) Aliam quoque licet rationem afferre auſteriſſimæ hujus Sancti pœnitentiæ deſumptam ex zelo, quem illi pro ſalute proximi afflaverat Deus. Cupiebat vitæ hujus pœnitentis exemplis confundere ignaviam, atque injuſtitiam noſtram in iis, quæ pertinent ad pœnitentiam. Hanc quidem nos facturos pollicemur, ſed numquam fidem præſtamus. Ille ad Salvatoris exemplum crimina peccatorum ſuis lacrimis, & ſanguine expiare cupiebat, & noverat, quemadmodum in Cruce Salvator humani generis ſalutem fuerat operatus, ſeſe non poſſe melius ad animas convertendas præparare, quam imitando pœnitentem vitam Jeſu Chriſti crucifixi, & morientis. *Ex Sermonibus Chriſtianis P. Texier.*

Confirmatio conſiliorum S. hujus in adeo gravi mortificatione in ſemet exercenda.

Quomodonam conſociari poteſt auſtera pœnitentia, quam S. Bernardus exercebat cum vita adeo innocenti, & perfecta, qualis vita erat illius? Quid enim erat in anima adeo recta corrigendum, quid in corde tam caſto expiandum, quid regendum in corpore adeo rationi ſubjecto? Sed Bernardus longe alio ſpectat, ac nos. Scit Apoſtolum nos adhortari ut immolemus corpora noſtra Deo, tamquam totidem hoſtias viventes; & novit ſacrificium hoc tum ante crimen, cum poſt crimen fieri poſſe; ita tamen ut ſi ante crimen fiat, ſit voluntarium, ſin autem poſt crimen, ſit ineluctabilis neceſſitatis. Nil præterea opus eſt, ut ille auſteriſſimam amplectatur pœnitentiam ætate illa, quæ nondum provectior eſt, & adhuc viridis. Heu! quid, inquit ille, Dei mei amor a me obtinere non poterit, quod fortaſſe deinceps juſtitiæ illius detrectare non potero? Quod in me legitimam mereretur animadverſionem niſi hactenus me gratia ſuſtinuiſſet, non poteſt eſſe effectus ſolius fervoris, quem habere debet anima Chriſtiana? Ceterum quandoquidem licet nobis ex corporibus noſtris victimas facere, nonne æquiſſimum eſt, id præſtare antequam libidinibus effeta ſint, deliciis fracta, illecta voluptatibus? quam poſtquam nequiſſimarum cupiditatum fuerint inſtrumenta, curarum maxime ſollicitarum objecta, idola affectionum, ſimulque dæmonis ipſius victimæ? Haudquaquam, Domine, æquum non eſt, ut hoc pacto tecum agamus; hoc eſt inſignem inferre contumeliam majeſtati tuæ, eidem miſeras inimici tui reſervare reliquias. Hi ſenſus ſunt, qui Bernardum impulerunt ad aſperrimas quaslibet auſteritates ſequendas. *P. Martineau.*

Conſolationes, & ſpirituales deliciæ præmia auſteritatis ejus.

Ita ſane, neque dubitandum eſt, multis ſumptibus Divo Bernardo ſteriſſe ad eum perfectionis apicem aſcendere; plurima illi ob id ſubeunda fuere certamina, multæque referendæ victoriæ. Sed quam præclaram nactus eſt mercedem! Deus enim cor illius repiebat, poſtquam hoc ex ſemet exhauriebatur, & quemadmodum totum ſe confert omnia propter amorem ſuum relinquenti, nullum cor unquam majoribus gaudiis cumulatum fuit, neque defæcatiores guſtavit deliciis, quam cor S. Bernardi. Quemadmodum Sanctus hic eſt homo Dei, Deus viciſſim Deus eſt hujus Sancti; & hic illum jam poſſediſſe videtur. Extaſes, raptus, ſuſpenſiones facultatum animæ ſuæ in Deo abſorptæ, hoc illi ita frequens erat, ut mirum non eſſet amplius. Adjiciebat illi Deus blanditias, & adeo ſingulares gratias, ut in terra hac, & in hac lacrimarum valle vivens certare videretur de ſtatus ſui felicitate cum incolis cæli: Saltem dicere poterat cum Propheta: Deficit anima mea propter nimiam ſuavitatem infinitæ bonitatis tuæ, Domine! Et ſane raptus illius ita peculiares, & deliciis affluentes extiterunt, ut pro certiſſimo habeatur, beatiſſimam Dei

BIBLIOTECA CENTRAL